

Theaterstuk De Loteling

Buddywerking Het Ventiel, in samenwerking met
theatercollectief Het Bataljong

Dementia
in Cultural Mediation

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

De activiteit

Titel van de activiteit

Theaterstuk De Loteling.

Samenvatting

Een zelfgeschreven theaterstuk met mensen met dementie, hun partners en buddy's. Zij spelen geen rol, maar brengen hun eigen verhaal.

Regisseurs Arne De Jaegere, zoon van iemand met jongdementie, en Hilde Vanderstraeten, buddy bij Het Ventiel en dochter van iemand met dementie, van theatergezelschap Het Bataljong gingen een jaar lang aan de slag met een groep mensen met jongdementie, hun partners en buddy's, via improvisaties, inleefoefeningen en persoonlijke gesprekken. Zo kwam uiteindelijk de structuur van theaterstuk De Loteling tot stand.

De groep acteurs bestaat uit drie acteurs van Het Bataljong, mensen met dementie, mantelzorgers en buddy's. Tijdens het stuk worden mensen met dementie in herkenbare situaties uit hun eigen leven gebracht waardoor ze heel authentiek reageren op de woorden en voorwerpen die aangeboden worden. Dat maakt dat elke voorstelling uniek is. De muziek werd speciaal voor het stuk gecomponeerd.

Dit theaterstuk reist doorheen Vlaanderen.

Inhoud

Doelgroep

De groep acteurs bestaat uit drie acteurs van Het Bataljong, mensen met jongdementie, mantelzorgers en enkele vrijwilligers die vertrouwd zijn met jongdementie.

Het publiek is zeer divers. De voorstellingen worden bijgewoond door jong en oud. Zowel door mensen die vertrouwd zijn met de problematiek vanuit eigen ervaring of professioneel, als mensen die geen link hebben met dementie.

Doel

Het maken van een sensibiliserend theaterstuk over hoe mensen met jongdementie hun aandoening en omgeving ervaren, in een cocreatieproces: het stuk komt tot stand met en door mensen met jongdementie. Het doorbreekt taboe's en toont waartoe mensen met dementie wél nog in staat zijn. Het daagt uit tot dialoog en verbinding.

Partners

Om een theaterstuk te maken is een samenwerking tussen verschillende partners nodig:

- Een theatergezelschap (met regisseur, technici en enkele acteurs)
- Een organisatie die mensen met jongdementie en hun partners samenbrengt, bvb. een buddywerking voor mensen met dementie
- Cultuurcentra en theaters

Praktisch

Locatie

Theaterstuk De Loteling wordt gespeeld in verschillende cultuurcentra en theaters. Welke locaties heb je nodig?

- Een grote repetitieruimte
- Een cultureel centrum of theaterzaal, in functie van de opvoeringen

Het is belangrijk om te kiezen voor een goed uitgeruste locatie omwille van de techniek.

Zorg voor locaties met voldoende parkeerplaats, zodat ook minder mobiele mensen kunnen deelnemen. Voorzie, indien nodig, vervoer voor wie niet zelfstandig tot bij de repetitieruimte of de voorstelling raakt.

Dag, tijd & tijdsduur

De voorbereidende workshops vonden plaats gedurende een periode van ruim een jaar. Elke workshop duurde ongeveer anderhalf uur met een afsluitmoment met een drankje en wat napraten. Elke workshop begint met een opwarmmoment.

Het theaterstuk zelf duurt anderhalf uur.

Tussen de verschillende voorstellingen door vinden opnieuw repetities plaats. Er wordt voor elke voorstelling één keer gerepeteerd met iedereen. Tussendoor zijn er wel repetities met enkel de acteurs. Omdat het de bedoeling is dat de mensen met jongdementie spontaan reageren, wordt er niet overdadig gerepeteerd.

Groepsgrootte

Aan dit theaterstuk nemen negen mensen met jongdementie deel, alsook zeven partners, twee kinderen van iemand met jongdementie en drie buddies. Daarnaast zijn er vijf acteurs, waarvan twee buddies bij Het Ventiël.

Organisatie & begeleiding

- 2 regisseurs waarvan één mee op de planken
- 2 extra buddy's achter de schermen

Daar de mensen met jongdementie omringd zijn door hun partner, kinderen en buddies zijn er weinig extra mensen nodig om ook de rust achter de schermen te bewaren.

Materialen & faciliteiten

- Een sober 'decor', met enkel een rij stoelen op het podium. Door de projectie en de muziek wordt de setting een museum, een wachtzaal in een ziekenhuis, ...
- Een groot scherm waarop beelden geprojecteerd werden
- Een krachtige audio-installatie
- Een tribune voor het publiek
- Attributen van de deelnemers zelf, zodat die herkenbaar zouden zijn
- De voorstelling vraagt een grote technische ondersteuning. Bijvoorbeeld de lottoballen die op het einde naar beneden vallen, het samenbrengen van klank en licht, ... Het stuk kan daarom niet gebracht worden in een sportzaal of gemeentelijke feestzaal, maar vraagt om een goed uitgeruste theaterzaal

Kosten

Er is geen vergoeding voor de acteurs.

Badges

Er worden geen naamkaartjes gebruikt omdat dit niet de gewoonte is binnen buddywerking Het Ventiel. Dit vanuit de filosofie dat mensen in het 'echte' leven ook geen naamkaartje dragen.

Aandenken

Er is heel wat beeldmateriaal gemaakt van de voorstellingen: foto's, video, een nieuwsitem, krantenartikels, een documentaire, ... Dit zijn krachtige herinneringen voor de deelnemers.

Na afloop

De reacties na elke voorstelling en minutenlange staande ovaties waren het mooiste cadeau. Dat is dan ook wat blijft nazinderen bij de acteurs.

De documentaire werd in avant-première en op de galavorstelling getoond aan de gezinnen van wie meespeelde.

Bij de volgende reeks voorstellingen wordt het stuk integraal gefilmd en op dvd bezorgd aan iedereen die meedoet.

Communicatie

Om deelnemers te rekruteren

Alle deelnemers, partners en buddy's van buddywerking Het Ventiel kregen de kans om deel te nemen aan de voorbereidende workshops. Gedurende maanden is er geïmproviseerd, hebben zij hun verhaal verteld op heel wat creatieve manieren, bewogen, ... zonder dat zij wisten dat dit de voorbereiding voor een theaterstuk was. Veel deelnemers vertelden op die manier meer dan bij een gewoon gesprek over hun aandoening en de beleving ervan. Ontspanning en amusement stonden voorop. Pas na enkele maanden werd gezegd dat dit ter voorbereiding van een theaterstuk was en kon iedereen vrij beslissen om verder mee te gaan in het verhaal of niet.

Om het theaterstuk bekend te maken

Eerst maakte men een promotiefilmpje waarin lottoballen centraal staan. Die verwijzen naar de loterij waar je als mens in terecht komt: mensen met jongdementie hebben een slecht lotje getrokken.

Het theaterstuk werd bekendgemaakt via social media, op lokaal en nationaal niveau via de pers en via de expertisecentra dementie. Het is een unicum zowel binnen de theaterwereld als binnen de wereld van dementie. Daarom werd dit project zeer vlot opgepikt. De eerste drie voorstellingen waren razendsnel uitverkocht en dat is de beste reclame gebleken. Er werd gevraagd naar extra voorstellingen.

De grootste reclame kwam er echter door de deelnemers zelf. Die waren zo trots op hun prestatie dat ze massaal vrienden en familie oprotomelden om te komen kijken.

Registratie

Het publiek koopt een ticket via de theaterzaal waar het stuk gespeeld wordt.

Beschrijving & Programma

De eerste workshops vonden plaats als gewone activiteiten van buddywerking Het Ventiel en werden geleid door mensen van theatercollectief Het Bataljong. Deze begeleiders zijn ook buddy bij Het Ventiel, waardoor alles zeer spontaan verliep. Er werd op voorhand niet verteld dat er gewerkt werd met in het achterhoofd de productie van een theaterstuk. De mensen die de workshops gaven, hadden ook nog niet het minste idee waar ze naartoe wilden. Wel was er al van in het begin het idee om een theaterstuk te maken: **met en door mensen met jongdementie en niet over hen.**

Ook voor de makers was het een groeiproces. In eerste instantie toetsten ze af bij de deelnemers waar ze mee worstelden, waar ze tegenaan liepen, wat dementie met hen deed... en dit door middel van muziek, mime, bewegen, interviews, ...

De persoon die de muziek componeerde (partner van één van de buddy's), de acteurs van het Bataljong en de persoon die de achtergrondbeelden maakte, waren van bij aanvang bij de workshops aanwezig en maakten deel uit van het geheel.

De auteurs-regisseurs, componist en beeldman gingen ook langs bij een gerenommeerd professor, iemand van het Expertisecentrum Dementie, vrienden en familie van mensen met jongdementie, mensen in de zorg met mensen met dementie, ... om het beeld en de leefwereld zo ruim mogelijk te bekijken.

Na een half jaar workshops vertelden de begeleiders aan de groep dat er verder zou gewerkt worden in de richting van een theaterstuk. Iedereen kreeg de kans om verder mee te stappen in het verhaal. Zo bleef uiteindelijk een enthousiaste groep over waarmee het stuk geschreven en uitgewerkt werd. Elke stap in het productieproces werd afgetoetst met de spelers en indien nodig bijgestuurd of afgevoerd.

Werden doorheen het proces ideeën aangereikt door iemand uit de groep? Gebeurde er iets spontaans tijdens een workshop? Steeds werd gekeken of en hoe het kon gebruikt worden. De verschillende scènes werden vastgelegd met de vaste teksten, beelden en muziek. De invulling door de acteurs gebeurt echter bij elke voorstelling spontaan. Door het feit dat de groep elkaar goed kende was er geen plankenkoorts en kon iedereen gewoon zichzelf zijn. Men kon niets fout doen, men kon niet missen.

Achter de coulissen hebben we twee extra buddy's om materiaal aan te brengen. Omdat partners en buddy's meespelen in het stuk zijn de mensen met jongdementie omringd door bekenden.

Twee weken voor de première werd het stuk integraal en met alle klank- en lichteffecten gebracht voor een selectief publiek, bestaande uit mensen uit de theaterwereld, mensen met jongdementie en omgeving, mensen die professioneel met dementiezorg bezig zijn en mensen die niets met dementie te maken hebben. We toetsten af hoe het bij elk van deze groepen overkwam. Dit was een heel belangrijk moment voor de makers van het stuk. De reacties waren overweldigend bij alle groepen. Professionele zorgverleners waren overrompeld en voelden het aan als een spiegel die hen voorgehouden werd. Voor de mensen met jongdementie en hun omgeving was het af en toe heel confronterend maar ook zalvend, levensecht en herkenbaar. De reacties uit de theaterwereld waren lovend. Men verwachtte iets amateuristisch en werd overspoeld door een hoogstaande, professionele productie.

Voor de aanvang van elke voorstelling gebeurt de opwarming op scène voor het publiek de zaal binnenkomt. Elke opwarming eindigt met hetzelfde lied waarop luidop meegezongen wordt en volop gedanst wordt.

Evaluatie

Er is geen formele evaluatie, maar de beste evaluatie is het minutenlange applaus na elk optreden!

Checklist, wanneer wat doen

Een jaar voor de activiteit

- Samenwerking aangaan met regisseur en vrijwilligers
- Start van de workshops

Zes maanden voor de activiteit

- De workshops concretiseren, zodat ze toeleiden naar een voorstelling

Een week voor de activiteit

- Tussen elke voorstelling: repetitie met alle acteurs

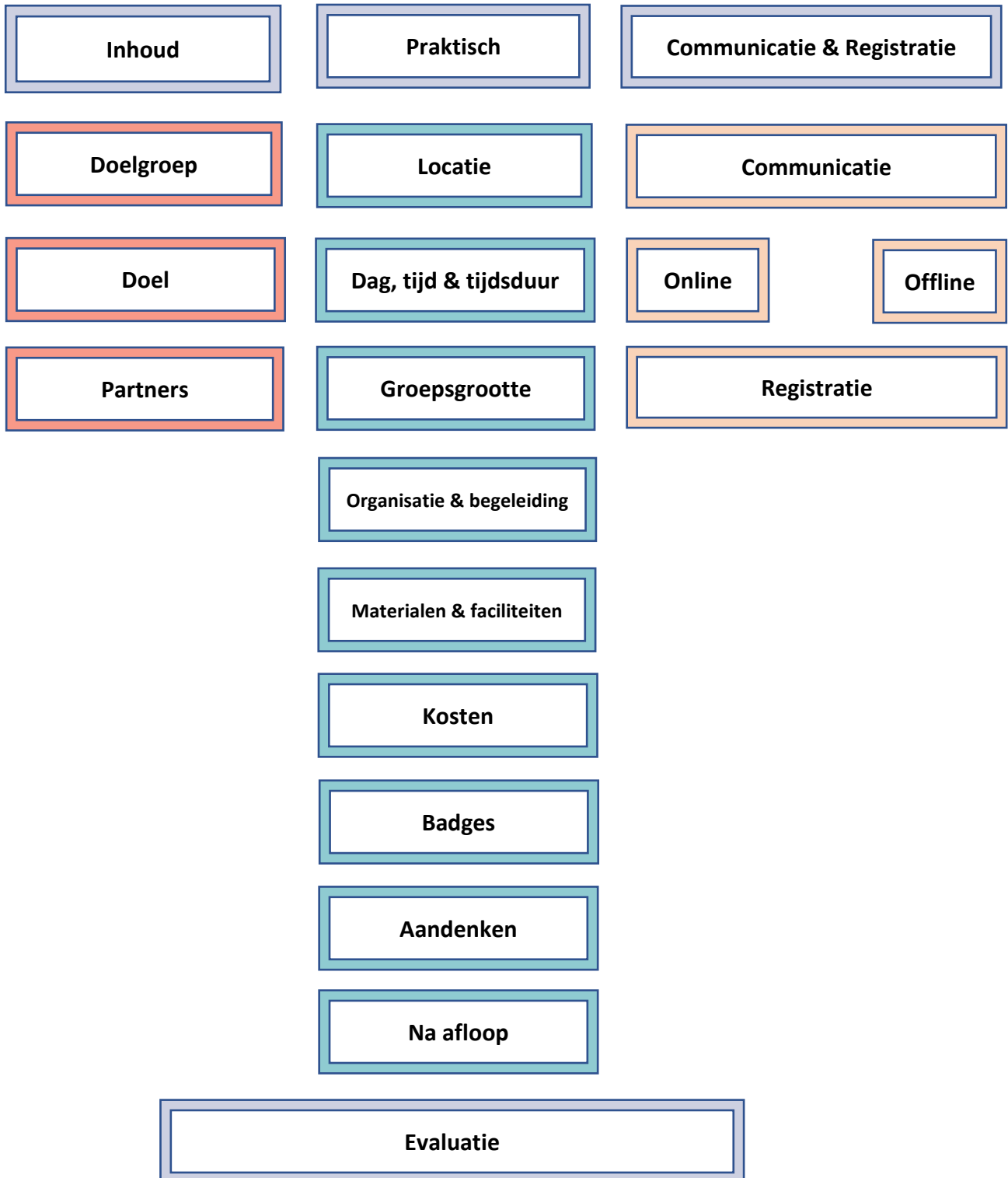
De dag van de activiteit

- Opwarming
- Voorstelling

Corona

Door corona konden de geplande theatervoorstellingen niet doorgaan. De groep pikte de draad terug op na de laatste lockdown.

Aandachtspunten

De Loteling

